

moest Louis
n, een eigen
enzending op

Schomers
nding in het
afgezien van
Duitsche zon
gemeente zoo
zending, ten
niet enkele
ak ter hand
de liefde, het
gemeente ga
en als zende
grouwen.
lezer zending,
I. Schomers
ission in der
sling der hoe
n noemt hem
ij er ook een
ersoonlijkheid
d in kleeding
ken en vooral
jkheidszin, en
ij hield vast
art vol liefde
nde zich eerst
en eindelijk
de boerenbe
sdachten, ken
ond een plaats
God verord
 voor de zen
deren.

dat de zen
oals b.v. bij
Uit het voor
oorzaak; niet
zijn stempel
renbevolking
orden getuigd,
te kennis, dat
us uit Erlan
rg verklaarde,
e elke univer
namentelijk wor
n. Dat maakte
vonen indruk.
Een ieder, di
het onmiddel
in het geloo
ige, innerlijke
cwam, dat hij
n stond inner
dom stonden

Ook schreef hij eens deze gedenkwaardige woorden, die allerwegen ter harte mogen worden genomen: „Valsche leer richt heel de zending te gronde. Daarom mag in de zending geen valsche leer geduld worden. Wanneer ik wellicht na niet langen tijd de zending niet meer leiden zal dan moeten de beide inspectors zich daartegen verzetten; en wanneer dit niet helpt het heele zendingscollege, en als ook dit niet helpt heel de zendingsgemeente. Valsche leer is allereerst die, welke tegen den Bijbel ingaat en ook tegen onze Luthersche bijbeliddensschriften. Daaraan is zij te kennen.”

Gelijk ons wel eens voor de voeten geworpen wordt, de vraag, waarin het specifieke gereformeerde van onze beidenprediking bestaat, daar het Evangelie toch in zijn kern spreekt van Christus en die gekruist, zoo heeft Harms ook meermalen de tegenwerping moeten horen, dat het zuivere Evangelie moet worden gebracht en het bijzonder Luthersche als een strijdvaag maar in Duitschland moet blijven.

Natuurlijk bleef hij het antwoord ook hierop niet schuldig. Hij wijst o.a. op het onderricht dergenen, die den doop hebben aangevraagd, op de verzorging der Inlandsche kerken, enz. Wat de kerk in het moederland van God aan waardevolle goederen heeft ontvangen, moet aan de kerken onder de Inlanders worden overgeleverd. Dat hierbij met de eigenaardigheden van de Inlanders moet rekening worden gehouden, heeft hij natuurlijk ook wel ingezien. Maar de Luthersche kerk in het heidendom moet toch het beeld vertonen van de Luthersche kerk in het moederland, evenals de dochter lijk op haar moeder.

De zending onder de Zoeloe's en de Betschuanen in Zuid-Afrika en de arbeid in Engelsch-Indië is rijk gezegend geworden, al heeft de oorlog veel bedorven. Voor verdere gegevens kunnen wij verwijzen naar bovengenoemd boekje van Schomers.

In één opzicht heeft Harms zijn ideaal niet bereikt. Hij begeerde toch, dat zijn zending bepaald letterlijk zou worden in den eigenlijken zin van het woord. Maar dit pogen is mislukt; de Hermannsbürger zending is niet als deel in het geheel der Luthersche kerk ingelijfd, maar bleef er buiten staan. Dat heeft echter dit voordeel opgeleverd, dat zoowel de Luthersche landskerk als de vrije, gescheiden kerken dezen arbeid steunen en als hun zending beschouwen.

J. D. W.

PERS-SCHOUW.

De gemeene gratie.

Indertijd heb ik beloofd den lezers voor te leggen de door Prof. Haitjema beloofde nadere bewijzen voor zijn onzerzijds bestreden bewering, dat de door Dr. A. Kuyper voorgestane opvatting van de gemeene gratie de schuld droeg, althans ook de schuld droeg, van de late verwereldeling van het christendom. Ik heb het oorspronkelijk artikel van Prof. Haitjema niet bij de hand, maar ik meen, dat deze weergave van zijn opinie niet aan de historische waarheid in korthout doet. Daarom geef ik bij dezen een deel van een artikel, dat Prof. Haitjema deze week in „De Gereformeerde Kerk” geplaatst heeft in verband met dit geschil. Hier volgt het:

Het komt er dus op aan, het verschil tusschen Calvijn en Kuyper in dezen recht te voelen. Ik veroorloof mij ter verduidelijking van dit verschijnpunt even een passage aan te halen uit mijn studie over de Cultuur-waardeering van het Nieuw-Calvinisme, opgenomen in het Tijdschrift „Onze Eeuw”, jaargang 1919, blz. 83 v.v. (het citaat komt voor op bladz. 97 v.v.).

Kuyper gaf aan de werking der gemeene gratie in deze wereld een zelfstandig doel naast die der bijzondere genade. Volgens zijn eigen woorden waagde hij de stelling uit te spreken (verg. „De Gemeene Gratie”, van Dr. A. Kuyper, dl. II, blz. 620 v.v.) dat ons denken nooit tot rust komt, tenzij we aan de ontwikkeling van ons geslacht, ook afgedacht van de werking der bijzondere genade, een zelfstandig doel, een doel in zich zelf toekennen. Van de werking der gemeene Genade, door God tot tempering van den vloek der zonde ingesteld, moge men nog zoo zeer met nadruk verklaren, dat ze het uitkommen van het geluk der uitverkorenen dient en strekt om ons een proces te doen doorlopen, dat betrekking heeft op de eeuwigheid, dat alles belet toch niet, dat zij „tegelijk ook het zelfstandig doel in zich draagt om al wat in ons geslacht aan kiemen school, tot ner en prijs van Gods Naam in het licht te doen treden. En eerst op dit standpunt komt onze wereldbeschouwing tot rust.” Geen wonder, dat ook in dit verhand weer door Kuyper verzekerd wordt, dat de oude Geref. Theologie deze gedachte te veel verzuimde. ‘t Had gerust starker kunnen uitgedrukt worden: in ‘t brein van Calvijn en de andere Geref. patres kwam deze gedachte zelfs niet op.”

Kuyper daarentegen is steeds geneigd de rijke ontwikkeling van de beheersching der natuur door beschaving, verlichting en vooruitgang, door wetenschap en kunst, door allerlei bedrijf en ijverheid, geheel gescheiden van die heel andere ontwikkeling in heiligheid en gerechtigheid, hoogelijk te roemen. Hij acht het zelfs mogelijk, dat die uitwendige ontwikkeling met de inwendige ontwikkeling tot heiligheid in openlijke botsing geraakt en voor het geloof tot een verzoeking wordt. „Maar dan moet toch die uitwendige ontwikkeling doorgaan en volend wor-

den, om het werk Gods in ons geslacht tot volkomen openbaring te brengen.”

Totdat de kiemen van den scheppingaanleg ten volle zullen zijn uitgegroeid, en die volle menschelijke ontwikkeling zal zijn uitgekomen, waarin al de heiligeheid van Gods beeld zich woerkaatsen kan.”

Zulk een verheerlijking nu van het zelfstandig doel van de gemeene gratie is anti-Calvinistisch. Daarvan heeft Calvijn nimmer gedroomd. Bij hem bleef de algemeene genade steeds op de bijzondere aangelegd. De nieuw-Calvinistische leer van de gemeene gratie maakt het wel heel gemakkelijk zich gauw en al cultuur-mensche te gevoelen, en den lof der wetenschap luidc te bezingen, zoals Kuyper dat telkens doet; ze doet echter tevens grote schade aan de Christelijke gedachte van de kosmische betekenis van Christus, ook als Middelaar der herscheping. Bij Kuyper worden de dogmatische onderscheidingen telkens verstarde scheidslijnen. Ook die tussen uitwendige ontwikkeling en inwendige ontwikkeling in verband met de algemeene genade. De verschillende kringen en sferen blijven in de eigen afgeslotenheid. Waardoor de eenheid van het herschepende werk Gods in Christus verbroken wordt. En de heerschappij van het Woord Gods overal principeel onmogelijk wordt.

Ik weet niet, of hiermee de hoogeelaar reeds gereed is volgens zijn eigen opvatting. Maar vermoedelijk zullen er nog wel meer artikelen volgen; want, gelijk men bemerkt, hier wordt met geen woord gerept over de verwereldeling van het christendom. Het lijkt ons dan ook beter, voorlopig de opmerkingen, die hier reeds te maken zouden zijn, in de pen te houden. Toch, wat wij verwachten, Prof. Haitjema zal vervolg hebben, wat hij hier begonnen is. Wij wachten dus nog even, al moet ons nu reeds van het hart, dat men uit Dr. Kuypers werken citaten bij de vleet kan halen, die bewijzen, dat de uitwerking van zijn ideeën in de thans door Prof. Haitjema ingeslagen richting, door hem zelf niet gewild wordt.

De Kinderkerk.

Wat niet elken dag geschieft, is dezer dagen gebeurd: de Kerknieuws-redacteur der „Nieuwe Rotterdamsche Courant” heeft eens wat goeds gevonden in de Gereformeerde Kerken. En dat is altijd de moeite van het overnemen waard: als deze man zich op een bepaald punt voor de idee van wat sommigen de „antieke school” noemt verklaart, dan is het een uiterste merkwaardigheid. De „N. R. Crt.” schrijft:

Nu is de vraag, of voor het kind er sterker indrukken uitgaan van de kinderkerk dan van de gemeenschappelijke godsdienstoefening. Menige biografie toont aan, dat het religieus besef is gewekt en onderhouden door den gezamenlijken kerkgang met de ouders, ook al begreep men niets van de preek. Een der ambtsgenoooten van Dr. Bouma herinnerde bij de gedachtenwisseling aan een factor, die inderdaad van grote betekenis is. Het is de eerbied, door ouderen onder de prediking getoond, die op de kinderen indruk maakt. Heel hun hart ontvangt een indruk onder heel het kerkgaan.

Wij vrezen, dat de indruk van de kinderkerk over ‘t algemeen minder verheffend is. Algemeen hoort men klagen, dat het met den eerbied daar vaak niet heel gunstig gesteld is. Maar buitenen mist men er, ook zoo de orde niets te wenschen overlaat, de wijsing, die er op het kindergemeenood van een bijeenkomst met volwassenen uitgaat.

Betegen van de kinderkerk geldt, is in meerder mate het geval met de jeugdkerk. Ongetwijfeld heeft deze op zichzelf evenveel recht van bestaan...

Het is alleen jammer, dat zij de gemeenschappelijke godsdienstoefening vervangt. Opgezet juist met het doel, de jongd naar de kerk te brengen, kon zij wel eens verwarring van de kerk ten gevolge hebben. Want een jeugdkerk is en blijft een principieel volstrekt ander ding dan een gemeenschappelijke godsdienstoefening, waarvan het indrukwekkende bepaaldelijk in het massale is gelegen. De gemeente is een symbool van het gezin, gelijk het gezin symbool der gemeente is. En in het gezin zijn kinderen en volwassenen vereenigd.

Het is wenselijk, ook op deze zijde van de zaak de aandacht te vestigen, nu men allenrs is gaan meenen, in de kinderkerk en de jeugdkerk de oplossing te hebben gevonden van het probleem hoe de kerk en de jongd voor elkaar te behouden. Er blijft heel veel te zeggen voor de Gereformeerde praktijk met haar gezinsgewijze kerkgang.

Dit oordeel van de „N. R. Crt.” uitgesproken in verband met het referaat van ds. H. S. Bouma over de kinderen in de kerk (het referaat werd gehouden tijdens de jongste predikantenconferentie van de onzen) geeft toch wel iets te denken aan hen, die opstuiven, als iemand ook maar een vinger uitsteekt naar de z.g. jeugddiensten, waarmee nog onlangs iemand de Gereformeerde Kerken min of meer bedreigde, onder de bewering, dat zij de ontwikkeling der Geref. Kerken zouden afbreuk doen, zolang zij buiten de Geref. Kerken alleen te genieten en te organiseren zouden zijn.

Geestelijke Flora.

Wie het schreef en waar doet niets ter zake, aangezien het alleen loopt over de beginseinen der milleges predikkunde. Maar dezer dagen is aan de bloemententoonstelling te Haarlemde een beschouwing vastgeknoot, die de bloemen vergelijkt op de volgende manier:

Iimmers zonder bloemen zou een mensch nog wel kunnen leven en toch wordt aan hem boven ‘t noordzakelijke, ook nog het aangenome gelaten Strooim van vurige tulpen spullen in symbolische taal de gerechtigheid van den Schepper. Bedden met blauwe bloemen, als zuidelijke meren den hemel weeskend, jibelen van onveranderlijke trouw. Als sneeuw bedekte velden liggen daar de akkers met witte kelken gevlokt, ringend een bruidslid van reinheid en de

gele prunk roeft ons weer op, om te haten alle kwade paan.

Als de zangtid genaakt, roeft de bruileggem uit: „de bloemen worden gezien in ‘t land”. En de meerdere Salomo verklaart zelf, dat Hij er prijkt als de roos van Saron en als de lelie van Dalen. Wat is er schoener in den Hof dan de rode roos, verkondigend, dat ‘t bloed van Jesus Christus reinigt van alle zonden? Hoe verspreidt zijn vrees des Heeren, de aangebrachte geuren. Welk een verheugenis schenkt die lelie der Dalen als ‘t goddelijk blank meidt de heiligeing der kinderen Gods. Maar ook de gelovigen zijn als bloemen in dien hof geplant. Zij zijn een planting van Zijn hand, een werk van Zijn vingeren, waarom ze dan ook beschreven worden, als leliën tusschen de doornen. — Gods werk in ‘t hart van ieder gelovige, is nog temidden van doornen der zonde.

Ik kan ‘t niet helpen, dat deze orthodoxe kritiek op den bijbel mij schadelijk dunkt te zijn. We behoeven om over de bloemen te preeken, heusch niet van dergelijke fantasieën gebruik te maken. Wie niet over bloemen preeken kan of wil door eenvoudige uitlegging van bijbelplaatsen, welke de bloemen direct bezien onder het licht der openbaring, moet liever de tentoonstellingen maar laten zwemmen en exegese gaan studeeren. Op die manier brengt men de hoorders in de war, (want de vergeestelijking kan honderd andere zijwegen inslaan), brengt op den kansel iets anders, dan wat met souverein gezag komt als openbaring van God en geeft den buitenstaander argumenten in handen voor de verwerping van het Hooglied, dat immers zóó slechts in verwrongen vorm tot hen komt. Christus de lelie van Dalen! De valsche mystiek werkt graag met verkleinwoorden. Zoo zal ze vanzelf onder de bloempotjes en de tuinbedjes van de houders van lelietjes-van-dalen de theologie gaan bedelen. En aan wie de schuld? Is Psalm 104 voor niets gesproken? En de bergrede vergeefs gesproken? Daar liggen de gegevens voor vrome preeken over bloemen en over zielen, en over God opgestapeld.

K. S.

BOEKBESPREKING.

In de series geannuleerde lectuuruitgaven van Franse, Duitse en Engelse boeken, bestemd voor de leerlingen onzer Christelijke scholen voor voortgezet onderwijs, verschenen weer enkele nieuwe nummers:

De „Marnixdrukkens” (uitg. Wolters) zijn uitgebreid met „Jessica’s First Prayer” (van Hesba Stretton) bij R. Abels (geïllustreerd); de serie „Christliche Erzähler” herausgegeben von W. N. Brockhuizen en Dr. E. W. Schmidt (uitg. Neerlandia, Arnhem) met „Jugendwandern” van Karl Walther, für die mittleren und höheren Klassen) en „Buben” van Philipp Kramer (id.). Beide boekjes zijn van een korte inleiding voorzien.

In „Meulenhoffs Sammlung deutscher Schriftsteller für Christliche Schulen” verscheen een bundeltje „Geistliche Dichtung” van R. Schokker. Ruim 50 „stilleijke” verzen worden hier samengebracht van dichters als Arndt, Matthias Claudius, Gellert, Paul Gerhardt, Klopstock, Körner, Luther, Rückert, von Zinsendorf en vele anderen. Enige aanwijzingen omtrent de gedichten en de dichters, behalve enkele portretten zijn aan het boekje toegevoegd, dat niet een leerboek is, „sonder nur eine Ergänzung zu den gewöhnlichen Literatursammlungen”.

Een soortgelijke uitgave verscheen in de serie „Taal en Lied” („liederen in vreemde talen ten dienste van Chr. scholen voor voortgezet onderwijs”), uitg. Wolters. Ook hier zijn een 50-tal liederen samengebracht door K. Veldkamp, L. Huizinga en J. Karsten, gedichten van stichtelijk en classicistisch genre. Naast woordverklaring heeft deze hundel ook de melodie van elk der verzen, in noten- en cijferschrift. Deze verzameling is wel allereerst voor het zangonderwijs bestemd, terwijl de vorige meer voor de les dienstig is.

De uitvoering van al deze boekjes verdient loffelijke vermelding. De vermeerderende belangstelling in en zorg voor speciale boeken voor onzer Christelijke scholen is een verblijdend verschijnsel en de keuze van leessof is al lang niet meer beperkt.

C. T.

Al eerder wezen we op de verzamelde uitgave van de lezingen, die in den winter 1923/24 door de Amsterdamsche Christelijke Jeugd-Centrale voor jeugdlidders werden georganiseerd. Het eerste viertal verscheen onder den titel „Christelijk Jeugdwerk I” in de „Brochuresreeks „De Jeugd” voor Ouders en Opvoeders” (uitg. G. J. A. Ruijs U. M., Utrecht); thans kwam het tweede deeltje uit, dat de andere vier lezingen bevat („Christelijk Jeugdwerk II”).

De Amsterdamsche Christelijke Jeugdcntrale oogstte met dezen tak van haar omvangrijken arbeid veel dank van de cursisten en deze ingenomenheid bracht het Bestuur er toe, de acht lezingen nog eens in één bundel te vereenigen, ten einde voor weinig geld degenen die arbeiden onder de jongd dit „studiemateriaal” te verschaffen. Voor den laagste prijs van 80 cents is deze bundel „Stemmen uit het Jeugdwerk” verkrijgbaar bij het Bureau der Centrale (Wanningstraat 10, Amsterdam). Voor diegenen onder onze lezers, die zich een exemplaar zouden willen aanschaffen, noem ik de onderwerpen in hun volgorde hier nog eens op. Prof. Ph. Kohlmann schrijft een: Inleiding tot de psychologie der puberteit; A. J. Drewes over Verhouding tusschen de Seksen”; Dr P. Stegenga over „Christendom en Sport”; Mr. Dr. A. A. van Rhijn over „De invloed van het Sociaal Milieu”; Dr. J. Eijkman over „Het doel der Jeugdvorming”; Mr. C. Frida Katz over „Vrouwelijke Jeugd en beroop”; Dr. M. J. A. de Vrijer over „Ascese en Offer”; Dr. C. Tazelaar over „Wat moeten onze jongens en meisjes lezen”.

De bekende paedagoog P. Oosterlee schreef voor dezen bundel „Een woord vooraf”.

Elk van de referaten te bespreken ligt buiten het kader van ons blad; ze zijn natuurlijk verschillend, omdat ieder het stempel draagt eener persoonlijkheid. Ge-

zamenlijk vormen ze echter een schat van materiaal, waaruit elk het zijne kunnen, maar gelang dan aard van zijn contact met de rijpere jeugd.

De A. C. J. C. heeft een verdienstelijk werk gedaan met de uitgave van dit propagandaboek, dat keurig uitgegeven is. De bureaumedewerker berichtte mij, dat de voorraad zeer beperkt is; waar deze bundel uitsluitend ten hale van den Jeugdbond is uitgegeven, mien ik deze mededeeling hier te moeten herhalen.

Bij verschil in inzicht, dat zich in de verschillende stukken afteekt, is in deze bundel toch deze eenheidsgedachte: hoe bewaren wij de Christelijke Jeugd voor schadelijke invloed en welke taak is daarom ons opgetelegd.

C. T.

CORRESPONDENTIE.

Ons werd verzocht, een onjuistheid te herstellen, ten aanzien van het tweestal reizen welk dit jaar door de Nederlandse Ch. Reisvereeniging is uitgeschreven naar Buda-Pest. Door een misverstand zijn n.l. de beide data dier reizen verwisseld (zie de desbetreffende annoncē in het vorig No.).

Blijktens een thans geplaatste advertentie gaat de reis onder leiding van Dr. W. J. A. Schouten ca. den 29 Juli, terwijl die onder leiding van de H.H. Prof. Dr. T. Hoekstra en W. F. M. Lindeboom den 14 Aug. d.a.v. vertrekt.

KERKNIEWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Drietal te:
Bemstede: H. A. Munnik te Zwolle, J. C. Röhlmann te Utrecht en J. L. v. d. Wolf te Kralingen.

Tweetal te:
Amersfoort: J. van Herkens te Hillegom en J. Hoek te Soest.
Doetinchem: J. Kruger te Delft en P. van der Smiss te Dinxperlo.
Groningen (A): L. Kuiper te Kampen en Dr. J. C. de Moor te Utrecht.
Hoogeveen (vzw.): W. H. Brander: G. J. Wielenga te Zierikzee en J. Meijer te Pijnacker.
Kampen: S. W. Bos te Dokkum en H. P. Ingwersen te Nijkerk.

Beroepen te:
Anna Jacobapolder: Dr. D. K. Wielenga te Baambrugge.
Berger: R. Brouwer te Berwijn.
Domburg en Westkapelle: cand. H. J. den Boer te Zwartsluis.
Geesteren-Gelselaar: cand. J. van Raalte te Hattem.
Oldeboorn: cand. B. Teldor te Utrecht.
Reeuwijk: H. Steen te Zeutkamp.
Tzummarum: cand. D. Feenstra te Woudsend.
Stryen: C. A. van Nood te Vorden.
Vreeschoten: F. A. den Boef te Kruiningen.
Weermes: cand. J. C. Houtzagers te De Bilt (U.).
Zuidwolde: cand. B. Feenstra te Woudsend.

Aangenomen naar:
Glaerberg (g.v. Enschede): T. Sap te Gouda.
Wierden: cand. R. Jon. de Boer te Zwartsluis.

Bedankt voor:
Haagd. T. Sap te Gouda.
Scheemda, Domburg en Westkapelle: cand. H. Jon. de Boer te Zwartsluis.

Een officieel woord. De volgende Theol. candidaten aan de Vrije Universiteit te Amsterdam zijn bereid voor de Geref. Kerken te spreken:

J. B. Almaz, De Kempenaerstraat 83, Oegstgeest.
J. Attems, Hist.

M. den Boer, Eerste Constantijn Huyghenstraat, 53, Amsterdam.

P. H. van Rijk, Zijde C 96, Bokkoop.

W. H. Gispens W.Hzn., Badhuisstraat 101, Scheveningen.

D. J. de Groot, Zandvoortweg 175, Zandvoort.

H. Holtrop, Zandvoortweg 175, Zandvoort.

F. de Jong, Berkelschans 25b, Rotterdam.

A. K. Kraaijbe, Werkhorst, Meppel.

D. Nauta, Raadhuisstraat 225, Alphen a.d. Rijn.

A. D. R. Polman, Rijkstraatweg, Haren.

C. J. Sikkel, De Kempenaerstraat 7, Oegstgeest.

J. Schelhaas Hzn. F. 101, Hoogeveen.

E. I. Smidt, Straatweg, Santpoort.

E. Smilde, Heerenveen.

E. J. Visser, Kockengen.

H. J. van der Woerd, Burgwal 80°, Kampen.

N. Willemse, Amstelveenseweg 233 III, Amsterdam.

L. van der Zanden, Putten.

Candidaten tot den H. Dienst. De heer G. W. van Deth, te Brussel, is door de classicus Dordrecht geëxameneerd en toegelaten tot de bediening des Woords in de Geref. Kerken.

Wegens voorzetting van studie kan hij nog geen eventueel beroep in overweging nemen. Gaarne wil hij echter den Zondags da Gemeente dienen. Zijn adres is: Hoofdweg 70, Amsterdam.

De heer J. van Raalte is door de classicus Zwolle geëxameneerd en toegelaten tot de bediening des Woords in de Geref. Kerken.

De heer J. van Raalte zal gaarne een eventueel beroep in overweging nemen. Zijn adres is: Geldersche Dijk, Hattem.

De heer L. E. Smilde, beroepen predikant te Haastrecht, legde voor de classicus Gouda der Geref. Kerken met goed citoeg. perspectuur examen af.

Kerkinstituering. Ingevolge besluit der classicus Burenrechts zal de instituering eener Geref. Kerk te Slikkerveer D.V. 17 Mei a.s. plaats hebben.

De L. Bouma. Door Ds. L. Bouma, einz.-pred. der Geref. Kerk van Middelburg, die zich metterwoon te Hjum (Fr.) gevestigd heeft, heeft in de vacante Geref. Kerk achter den hulpdienst aanstaan.

Kerkbouw. Te Alphen a. d. Rijn heeft de Kerkraad der Geref. Kerk besloten tot den bouw van een tweede kerk. De kerk telt 1489 leden.

Voor dekking van tekort. De L. Zondag te Utrecht gehouden collectie int gedrepte dekking van het tekort der Geref. Kerk over vorige jaren dat afgelopen jaar vindingen zonder tekort heeft rum 12500 opebracht.

PROF. DIAGONALE CONFERENTIE. Op Woensdag 27 Mei wordt in het kerkgebouw Oude Vest, te Leiden, de prof. diagonale conferentie gehouden der Geref. Kerken in Zuid-Holland.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:
Boskoop: N. Blijlevens te Rotterdam.
Harderwijk: P. de Smit te Nieuwe Pekela.
Zeist: L. H. van der Meulen te Dordrecht.

Bedankt voor:

Baarn: D. Driessens te 's-Gravenvoerde.
Soest en Woerden: J. L. de Vries te Rijnsburg.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Tweetal te:

Werkendam: B. van Neethos te Terneuzen en A. Verhagen te Middelhors.

Aangenomen naar:

Gouda: R. Kok te Aagtekerke.

Bedankt voor:

Genemuiden: R. Kok te Aagtekerke.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Drietal te:

Rotterdam (vzw.): G. v. d. Giesen: W. C. Posthumus Meyers te Nijmegen, P. Veen te Utrecht en J. J. v. d. Wall te Breda.

Rotterdam (vzw.): Dr. H. T. Oberman: J. J. Stam te Amsterdam, J. A. van Solms te Nijmegen en J. W. P. le Roy te Sloterdijk.

Beroepen te:

Aalsmeer: H. P. Fortgens te Voorschoten.

Baskerhorne en Oudehaske: C. H. Vollevoorde te Gooihoek. Belvoort c.a. (toez.): P. J. Hage, O.L. pred. te Cheribon, met verb. te St. Maartensdijk.

Kockengen: G. Alers te Nieuw-Lekkerland.

Lexmond (toez.): D. van Lutterveld Iza te Dussen. Onstwedde (toez.): G. van Maaffrancs te Sonnenburg. Oerdom (toez.): T. W. Dijkstra te Westersek.

Rhenen: A. J. Wormgoor te Alkmaardam.

Aangenomen naar:

Belvoort (toez.): P. J. Hage, O.L. pred. te Cheribon, met verb. te St. Maartensdijk.

Bedankt voor:

Amsterdam (vzw.): J. H. Wiersma: J. Vermeulen te Noordwijk a. Zee.

Intrede te:

Armenodden: cand. J. Ch. W. Kruishoop. Tekst: 1 Cor. 4: 19 en 20.

Wageningen: E. v. d. Meer. Tekst: Openb. 3: 20.

Afscheid van:

Pullen: H. H. van Ameide. Tekst: Hand. 20: 27 en 32.

5e JA
Medewe
C. Bra
De J.
dam;
's-Grav
Prof. D
INHOUD: De
schap III
15: 26 —
Kerk in At
— Geesteli
Subsidie-gren
voeding en
begroting: Je
Albert Verw
Boer v. Ge
systeem (O
Kerkniewa
DE HEILIG

VRAAGT PRIJS EN ONTHWERPEN!
GLAS-IN-LOOD VOOR KERKRAMEN DOUWWERKEN
ZEUWING EN GEBRUIK-GESCHILDERD GLAS.
JAALM-VENNODISCHAP G.S.V.
WILJOH'S VAN DER MEULEN
LEEUWENDAM
GRACHTHUIS 97-99
ANTWERPEN: DE VAKKUNDIGE EDUCTION
EDE FRIEZEN-TALRIKE AANSTEVINGEN

Vertrekdata van eenige Reizen der N.C.R.V. waarvoor spoedige aanmelding gewenst is:
14 Juli: Algiers en Noord-Afrika.
16 Juli: Schotland—Noord-Engeland.
29 Juli: naar Budapest (via Praag—Bratislava). (Leiders: Dr. W. J. A. SCHOUTEN c.a.)
12 Aug.: naar Denemarken.
14 Aug.: naar Budapest (via Luzern, Salzburg, Wenen). (Leiders: Prof. Dr. T. HOEKSTRA c.a.)
Men vraagt gratis toezending van "Ons Reisblad", hetwelk prijzen, nadere bijzonderheden en nog tal van andere mooie programma's bevat.
Het Centraal Bureau de Nederl. Christelijke Reisvereeniging is gevestigd: Prinsengracht 75, Den Haag.

VERZELD door een onderwijzer eerder kinderzendingsschool

GOESTERBAAN & LE CONTRÉ.

ZENDINGS LIEDEREN

Hebt U ook al onzen Catalogus aangevraagd?
Vraagt nog heden bij ons aan of Bezoekt onze magazijnen

DE ANDERE WEG
DOOR:
G. SEVENSMA—THEMMEN
Ingen. f 3.50 — Geb. f 4.75

Is voorhanden in den Boekhandel.

Gratis-verspreiding van „DE REFORMATIE”
Voor GRATIS-VERSPREIDING van lectuur aan Hollandse patiënten in binnen- en buitenlandse Ziekenhuizen, en Sanatoria, houdt de Leider van het Muziek-Ensemble ten behoeve van Ziekenhuizen,

J. P. C. MEEUWSE
VLIETSTRAAT 2 TE AMSTERDAM
zich gaarne aanbevolen voor gelezen exemplaren van „DE REFORMATIE”.
300 INRICHTINGEN STAAN OP DE LIJST.

N.V. "REFORM"
Dir. E. BOERMA

Groningen Amsterdam

Haarstraat 58 Haarlem

Dames en Heerenkleedemakerij

Concepors door het gehele land te onthouden

Zoo juist verschenen:

DE BESCHRIJVING

VAN DE GESCHIE-

DENIS VAN DEN

SCHOOLSTRIJD.

Voordracht den 15den April 1925 gehouden op het Philologencongres te Groningen door

Dr. A. GOSLINGA.

Hoogleraar a. d. V. U.

f. 0.60.

uitg. Mij. HOLLAND
Amsterdam - Postgiro 44128

UITGAVE VAN J. B. WOLTERS

GRONINGEN - DEN HAAG

STEMMEN DES HEILS

Bijgegeven door Ds. J. DOUMA te Den Haag. Het musicale gedeelte onder toezicht van JOH. DE ZWAAN, Organist te Den Haag.

EEN PRACHTBUNDEL, bevattend 207 liederen, gebonden f 3.—

DE ZANGBUNDEL

van JOH. DE HEER, bevattend 926 liederen en koren, geb. f 4.—

Mogen in geen enkel Chr. gezin ontbreken.

JOH. DE HEER - Rotterdam, Oostzeedijk 324-32.

ALGEMEENE MUZEIKHANDEL.

NU IS HET TIJD

om in te tekenen op

MENIGERLE GENADE

WEEKELIJKSche PREDIKATIE

De vijftiende Jaargang is thans begonnen

Als No. 3 van dat jaargang verscheen:

Hemelvaart,

Predikatie over Efes 1: 20-21 door De W. J. J. VELDEN

Deze wekelij